

Nr 34.

Ankom till riksdagens kansli den 2 november 1939 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anvisande av medel för uppförande av nybyggnad för luftförsvarscentral m. m.

(1:a avd.)

I proposition nr 47 har Kungl. Maj:t, under åberopande av vid propositionen fogat utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden, föreslagit riksdagen att

dels medgiva, att avtal må å kronans vägnar träffas med Stockholms stad om upplåtelse till kronan på i huvudsak av staden föreslagna villkor av viss staden tillhörig fastighet för utbyggande av en luftförsvarscentral m. m.,

dels ock till Uppförande av nybyggnad för luftförsvarscentral m. m. å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1939/40 såsom kapitalinvestering under statens allmänna fastighetsfond anvisa ett reservationsanslag av 1,100,000 kronor.

År 1931 iordningställdes med tillskott av frivilliga medel en första för Stockholms luftskydd avsedd luftbevakningscentral. Sedan det så småningom visat sig, att denna central icke uppfyllde de anspråk, som måste ställas på en dylik inrättning, igångsattes av vederbörande militära och civila myndigheter en utredning för framläggande av förslag till ett effektivt ordnande av luftbevakningen i Stockholm. Därvid uppnåddes mellan av frågan berörda myndigheter enighet därom, att en luftförsvarscentral, gemensam för luftbevakning, det aktiva luftvärnet och delar av det civila luftskyddet vore den ur alla synpunkter lämpligaste anordningen. I anslutning därtill blev frågan om för en dylik central lämpade lokaler aktuell.

I syfte att ernå en lämplig lösning av lokalfrågan för den ifrågasatta luftförsvarscentralen anhöll luftskyddsinspektionen i särskilda skrivelser under augusti och september 1937 hos överståthållarämbetet, att ämbetet till Stockholms stadsfullmäktige måtte göra framställning om upplåtande för ändamålet från stadens sida av en viss staden tillhörig fastighet.

Med anledning av en av överståthållarämbetet gjord framställning i ärendet beslöt stadsfullmäktige, som ansåg att Stockholms stad borde ekonomiskt bidra till förverkligande av en luftskyddscentral, att viss tomt — av fastighetsförvaltningen värderad till 270,000 kronor — skulle för ändamålet upplåtas till kronan med tomträtt mot formell avgäld. Tomträttsupplåtelsen borde fixeras till 40 år, med rättighet för kronan, att om anläggningen vid upplåtelse-

tidens slut alltjämt erfordrades för sitt ändamål erhålla förlängd upplåtelse, och med skyldighet för staden att vid tomträttsavtalets upphörande lösa anläggningen efter värdering. I tomträttsavtalet skulle intagas bestämmelser, som trygga fastighetens användning för avsedda ändamål, nämligen att inrymma, förutom lokaler för luftbevakningen och det aktiva luftvärnet, erforderliga lokaler för det civila luftskyddet. Skulle användningen för det sist angivna ändamålet, till vilket stadens intresse av fastigheten är knutet, genom åtgärd från kronans sida upphöra, så skulle följaktligen även tomträttsupplåtelsen upphöra. Fastighetsnämnden skulle erhålla bemyndigande att på i huvudsak angivna villkor mot formell avgäld upplåta ifrågavarande fastighet till kronan. Fastighetsnämnden borde därvid genom drätselnämnden erhålla årlig gottgörelse, beräknad på basis av tomtens verkliga värde. Vid en uppgörelse enligt ovan angivna principer skulle överlämnas till de statliga myndigheterna att avgöra, huruvida staten själv bör ombesörja byggande och förvaltning av luftförsvarscentralen eller härför inleda ett samarbete med enskilda intressenter.

Chefen för försvarsstaben har tillstyrkt, att Kungl. Maj:t måtte mottaga den av Stockholms stad hembjudna tomten.

Departementschefen har för egen del i ärendet anfört följande:

Anordnandet av en för Stockholms luftförsvar gemensam luftförsvarscentral måste anses som en angelägenhet av stor vikt. En sådan central skulle otvivelaktigt bäst tillgodose behovet av en snabbt och säkert verkande luftbevakning, höja effektiviteten hos det aktiva luftvärnet och möjliggöra tillfredsställande förbindelse mellan de olika organ, som behöva samverka för det civila luftskyddet inom huvudstaden. Härtill kommer, att anordningen av de nuvarande luftbevaknings- och luftvärnscentralerna icke kan anses tillfredsställande och att de för dem provisoriskt upplåtna lokalerna icke kunna beräknas få disponeras under någon längre tid. Jag finner mig därför böra förorda, att ett utbyggande av en luftförsvarscentral av den föreslagna omfattningen snarast kommer till stånd.

På sätt i ärendet förutsatts lär den föreslagna centralbyggnaden böra uppföras på den fastighet, som Stockholms stad erbjudit sig att på vissa villkor upplåta för ändamålet. Såsom förut anförts har det tidigare ifrågasatts, att den tilltänkta nybyggnaden skulle uppföras och förvaltas av någon enskild sammanslutning, från vilken staten skulle förhyra de för luftförsvarscentralen erforderliga utrymmena. Då en sådan anordning emellertid ur olika synpunkter är mindre lämplig och frågan om byggnadens uppförande genom att föreläggas den urtima riksdagen till bedömande kan bringas till ett snart beslut, finner jag mig nu böra förorda, att nybyggnaden uppföres helt genom statens försorg. Den av Stockholms stad erbjudna fastigheten bör sålunda för ändamålet emottagas av kronan. De av staden därvid stipulerade villkoren synas mig godtagbara; dock synes ett upplåtande med fri nyttjanderätt för kronan vara att föredraga framför tomträttsformen, därest stadens myndigheter icke skulle hava något att däremot erinra. De utrymmen i den nya byggnaden, som icke erfordras för centralerna, torde lämpligen kunna utnyttjas såsom expeditiions- och kontorslokaler för sådana statliga institutioner, för vilka lokaler nu förhyras.

Enligt det inom luftskyddsinspektionen utarbetade preliminära förslaget till byggnad för luftförsvarscentralen hava de rena byggnadskostnaderna beräknats uppgå till en miljon kronor. Byggnadsstyrelsen har emellertid ut-

talat, att nämnda förslag måste underkastas en väsentlig omarbetning och komplettering för att kunna läggas till grund för byggnadens uppförande samt att kostnadssumman för byggnadsföretaget syntes böra höjas till 1,100,000 kronor, med reservation dessutom för eventuella prisstegringar. Det belopp, som för ändamålet bör äskas av riksdagen, torde därför böra bestämmas till 1,100,000 kronor; skulle det sedermera komma att visa sig, att prisstegringar nödvändigösa anvisande av ytterligare medel därutöver, torde frågan därom få upptagas i ett senare sammanhang. Det nämnda beloppet torde böra äskas å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår och därvid uppföras å kapitalbudgeten såsom kapitalinvestering under statens allmänna fastighetsfond. Därest riksdagen bifaller medelsäskandet, torde sedermera böra uppdragas åt byggnadsstyrelsen att i samråd med vederbörande myndigheter utarbeta definitiva byggnadsritningar. Jämväl byggnadens uppförande torde i sinom tid böra anförtros byggnadsstyrelsen.

Av den i ärendet lämnade redogörelsen framgår, att vissa kostnader bliva nödvändiga för installerandet av de nuvarande luftbevaknings- och luftvärnscentralerna i den till uppförande föreslagna nybyggnaden. Luftskyddsinspektionen synes därvid hava räknat med en förflyttning av erforderlig apparatur m. m. från nuvarande centraler, vilket skulle draga en kostnad av omkring 50,000 kronor. Telegrafstyrelsen åter har förordat, att ny telefonteknisk utrustning för centralerna i samband med den föreslagna utbyggnaden kommer till stånd, och att tidigare befintlig materiel lägges i reserv. Sistnämnda alternativ skulle enligt preliminära beräkningar medföra en engångsutgift av omkring 115,000 kronor. Frågan om den lämpligaste anordningen i förevarande hänseende läser emellertid icke behöva lösas i förevarande sammanhang utan torde densamma sedermera få på anmälan av chefen för kommunikationsdepartementet upptagas till särskild behandling.

Utskottet finner i likhet med departementschefen angeläget, att en för Stockholms luftförsvär gemensam luftförsvärscentral anordnas. Utskottet har intet att erinra mot att staten för ändamålet emottager den av Stockholms stad erbjudna fastigheten på i huvudsak de av staden stipulerade villkoren. Ej heller har utskottet något att invända mot det för byggnadsföretaget äskade beloppet.

Utskottet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) medgiva, att avtal må å kronans vägnar träffas med Stockholms stad om upplåtelse till kronan på i huvudsak av staden föreslagna villkor av viss staden tillhörig fastighet för utbyggande av en luftförsvärscentral m. m.,

b) till *Uppförande av nybyggnad för luftförsvärscentral m. m.* å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1939/40 såsom kapitalinvestering under statens allmänna fastighetsfond anvisa ett reservationsanslag av 1,100,000 kronor.

Stockholm den 2 november 1939.

På första särskilda utskottets vägnar:

ANDERS RÅSTOCK.

Närvarande: se under utlåtandet nr 37.